

Jhn

Chapter 6

Indonesian Interlinear

Reference: Indonesian Terjemahan Baru

- 1 Μετὰ ταῦτα ἀπῆλθεν ὁ Ἰησοῦς, πέραν τῆς θαλάσσης τῆς
Sesudah hal-itu pergilah -sang Yesus ke-seberang - laut -
[G3326](#) [G3778](#) [G0565](#) [G3588](#) [G2424](#) [G4008](#) [G3588](#) [G2281](#) [G3588](#)
- Γαλιλαίας τῆς Τιβεριάδος,
Galilea - Tiberias
[G1056](#) [G3588](#) [G5085](#)

Sesudah itu Yesus berangkat ke seberang danau Galilea, yaitu danau Tiberias.

- 2 ἠκολούθει δὲ αὐτῷ ὄχλος πολὺς, ὅτι ἐθεώρουν τὰ
mengikuti dan Dia orang-banyak yang-besar karena mereka-melihat -
[G0190](#) [G1161](#) [G0846](#) [G3793](#) [G4183](#) [G3754](#) [G2334](#) [G3588](#)
- σημεῖα ἃ ἐποίει ἐπὶ τῶν ἀσθενούντων.
tanda-tanda yang Ia-lakukan atas -orang yang-sakit
[G4592](#) [G3739](#) [G4160](#) [G1909](#) [G3588](#) [G0770](#)

Orang banyak berbondong-bondong mengikuti Dia, karena mereka melihat mujizat-mujizat penyembuhan, yang diadakan-Nya terhadap orang-orang sakit.

- 3 ἀνῆλθεν δὲ εἰς τὸ ὄρος Ἰησοῦς, καὶ ἐκεῖ ἐκάθητο μετὰ τῶν
naiklah dan ke - gunung Yesus dan di-sana Ia-duduk dengan -
[G0424](#) [G1161](#) [G1519](#) [G3588](#) [G3735](#) [G2424](#) [G2532](#) [G1563](#) [G2521](#) [G3326](#) [G3588](#)
- μαθητῶν αὐτοῦ.
murid-murid -Nya
[G3101](#) [G0846](#)

Dan Yesus naik ke atas gunung dan duduk di situ dengan murid-murid-Nya.

- 4 ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα, ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων.
adalah dan dekat - Paskah - perayaan -orang Yahudi
[G1510](#) [G1161](#) [G1451](#) [G3588](#) [G3957](#) [G3588](#) [G1859](#) [G3588](#) [G2453](#)

Dan Paskah, hari raya orang Yahudi, sudah dekat.

- 5 ἐπάρας οὖν τοὺς ὀφθαλμοὺς ὁ Ἰησοῦς, καὶ θεασάμενος ὅτι
mengangkatlah maka - mata-mata-Nya -sang Yesus dan melihat bahwa
[G1869](#) [G3767](#) [G3588](#) [G3788](#) [G3588](#) [G2424](#) [G2532](#) [G2300](#) [G3754](#)
- πολὺς ὄχλος ἔρχεται πρὸς αὐτὸν, λέγει πρὸς Φίλιππον, Πόθεν
besar orang-banyak datang kepada Dia berkatalah kepada Filipus Dari-mana
[G4183](#) [G3793](#) [G2064](#) [G4314](#) [G0846](#) [G3004](#) [G4314](#) [G5376](#) [G4159](#)
- ἀγοράσωμεν ἄρτους ἵνα φάγωσιν οὗτοι?
kita-beli roti supaya mereka-makan ini
[G0059](#) [G0740](#) [G2443](#) [G5315](#) [G3778](#)

Ketika Yesus memandang sekeliling-Nya dan melihat, bahwa orang banyak berbondong-bondong datang kepada-Nya, berkatalah Ia kepada Filipus: "Di manakah kita akan membeli roti, supaya mereka ini dapat makan?"

6 τοῦτο δὲ ἔλεγεν πειράζων αὐτόν; αὐτὸς γὰρ ἤδει τί ἔμελλεν
 ini dan Ia-katakan menguji dia Ia-sendiri sebab tahu apa Ia-akan
[G3778](#) [G1161](#) [G3004](#) [G3985](#) [G0846](#) [G0846](#) [G1063](#) [G1492](#) [G5101](#) [G3195](#)

ποιεῖν.
 lakukan
[G4160](#)

Hal itu dikatakan-Nya untuk mencobai dia, sebab Ia sendiri tahu, apa yang hendak dilakukan-Nya.

7 ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Φίλιππος, Διακοσίων δηναρίων, ἄρτοι οὐκ
 menjawablah kepadanya -sang Filipus Dua-ratus dinar roti tidak
[G0611](#) [G0846](#) [G3588](#) [G5376](#) [G1250](#) [G1220](#) [G0740](#) [G3756](#)

ἀρκοῦσιν αὐτοῖς ἵνα ἕκαστος βραχύ τι λάβῃ.
 cukup bagi-mereka supaya masing-masing sedikit sesuatu menerima
[G0714](#) [G0846](#) [G2443](#) [G1538](#) [G1024](#) [G5100](#) [G2983](#)

Jawab Filipus kepada-Nya: "Roti seharga dua ratus dinar tidak akan cukup untuk mereka ini, sekalipun masing-masing mendapat sepotong kecil saja."

8 λέγει αὐτῷ εἷς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Ἀνδρέας, ὁ
 berkatalah kepadanya seorang dari - μαθητῶν αὐτοῦ, Ἀνδρέας, ὁ
[G3004](#) [G0846](#) [G1520](#) [G1537](#) [G3588](#) [G3101](#) [G0846](#) [G0406](#) [G3588](#)

ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου,
 saudara Simon Petrus
[G0080](#) [G4613](#) [G4074](#)

Seorang dari murid-murid-Nya, yaitu Andreas, saudara Simon Petrus, berkata kepada-Nya:

9 Ἔστιν παιδάριον ὧδε, ὃς ἔχει πέντε ἄρτους κριθίνους, καὶ δύο
 Ada anak-kecil di-sini yang mempunyai lima roti jelai dan dua
[G1510](#) [G3808](#) [G5602](#) [G3739](#) [G2192](#) [G4002](#) [G0740](#) [G2916](#) [G2532](#) [G1417](#)

ὀψάρια; ἀλλὰ ταῦτα τί ἐστὶν εἰς τοσοῦτους?
 ikan tetapi ini apa artinya untuk sebanyak-ini
[G3795](#) [G0235](#) [G3778](#) [G5101](#) [G1510](#) [G1519](#) [G5118](#)

"Di sini ada seorang anak, yang mempunyai lima roti jelai dan dua ikan; tetapi apakah artinya itu untuk orang sebanyak ini?"

10 εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, Ποιήσατε τοὺς ἀνθρώπους ἀναπεσεῖν. ἦν δὲ
 berkatalah -sang Yesus Suruhlah - orang-orang duduk adalah dan
[G3004](#) [G3588](#) [G2424](#) [G4160](#) [G3588](#) [G0444](#) [G0377](#) [G1510](#) [G1161](#)

χόρτος πολὺς ἐν τῷ τόπῳ; ἀνέπεσαν οὖν οἱ ἄνδρες, τὸν
 rumput banyak di - tempat-itu duduklah maka -orang laki-laki -
[G5528](#) [G4183](#) [G1722](#) [G3588](#) [G5117](#) [G0377](#) [G3767](#) [G3588](#) [G0435](#) [G3588](#)

ἀριθμὸν ὡς πεντακισχίλιοι
 jumlahnya kira-kira lima-ribu
[G0706](#) [G5613](#) [G4000](#)

Kata Yesus: "Suruhlah orang-orang itu duduk." Adapun di tempat itu banyak rumput. Maka duduklah orang-orang itu, kira-kira lima ribu laki-laki banyaknya.

- 11 ἔλαβεν οὖν τοὺς ἄρτους ὁ Ἰησοῦς, καὶ εὐχαριστήσας,
 mengambil maka - roti -sang Yesus dan mengucapkan,
[G2983](#) [G3767](#) [G3588](#) [G0740](#) [G3588](#) [G2424](#) [G2532](#) [G2168](#)
- διέδωκεν τοῖς ἀνακειμένοις; ὁμοίως καὶ ἐκ τῶν ὀψαρίων,
 membagi-bagikan kepada-mereka yang-duduk demikian-juga dan dari - ikan-ikan
[G1239](#) [G3588](#) [G0345](#) [G3668](#) [G2532](#) [G1537](#) [G3588](#) [G3795](#)
- ὅσον ἤθελον.
 sebanyak mereka-mau
[G3745](#) [G2309](#)

Lalu Yesus mengambil roti itu, mengucapkan syukur dan membagi-bagikannya kepada mereka yang duduk di situ, demikian juga dibuat-Nya dengan ikan-ikan itu, sebanyak yang mereka kehendaki.

- 12 ὡς δὲ ἐνεπλήσθησαν, λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Συναγάγετε
 ketika dan mereka-kenyang berkatalah kepada- murid-murid -Nya Kumpulkanlah
[G5613](#) [G1161](#) [G1705](#) [G3004](#) [G3588](#) [G3101](#) [G0846](#) [G4863](#)
- τὰ περισσεύσαντα κλάσματα, ἵνα μή τι ἀπόληται.
 - yang-lebih potongan-potongan supaya jangan sesuatu terbuang
[G3588](#) [G4052](#) [G2801](#) [G2443](#) [G3361](#) [G5100](#) [G0622](#)

Dan setelah mereka kenyang Ia berkata kepada murid-murid-Nya: "Kumpulkanlah potongan-potongan yang lebih supaya tidak ada yang terbuang."

- 13 συνήγαγον οὖν, καὶ ἐγέμισαν δώδεκα κοφίνους κλασμάτων ἐκ
 mengumpulkanlah maka dan memenuhi dua-belas bakul potongan-potongan dari
[G4863](#) [G3767](#) [G2532](#) [G1072](#) [G1427](#) [G2894](#) [G2801](#) [G1537](#)
- τῶν πέντε ἄρτων τῶν κριθίνων, ἃ ἐπερίσσευσαν τοῖς βεβρωκόσιν.
 - lima roti - jelai yang lebih bagi-mereka yang-telah-makan
[G3588](#) [G4002](#) [G0740](#) [G3588](#) [G2916](#) [G3739](#) [G4052](#) [G3588](#) [G0977](#)

Maka mereka pun mengumpulkannya, dan mengisi dua belas bakul penuh dengan potongan-potongan dari kelima roti jelai yang lebih setelah orang makan.

- 14 Οἱ οὖν ἄνθρωποι, ἰδόντες ὁ ἐποίησεν σημεῖον, ἔλεγον, ὅτι Οὗτός
 -Orang maka orang-orang melihat yang Ia-lakukan tanda berkata bahwa Inilah
[G3588](#) [G3767](#) [G0444](#) [G3708](#) [G3739](#) [G4160](#) [G4592](#) [G3004](#) [G3754](#) [G3778](#)
- ἐστὶν ἀληθῶς ὁ προφήτης ὁ ἐρχόμενος εἰς τὸν κόσμον.
 adalah sungguh -sang nabi -sang yang-datang ke - dunia
[G1510](#) [G0230](#) [G3588](#) [G4396](#) [G3588](#) [G2064](#) [G1519](#) [G3588](#) [G2889](#)

Ketika orang-orang itu melihat mujizat yang telah diadakan-Nya, mereka berkata: "Dia ini adalah benar-benar Nabi yang akan datang ke dalam dunia."

- 15 Ἰησοῦς οὖν, γνοὺς ὅτι μέλλουσιν ἔρχεσθαι καὶ ἀρπάζειν
 Yesus maka mengetahui bahwa mereka-akan datang dan mengambil-dengan-paksa
[G2424](#) [G3767](#) [G1097](#) [G3754](#) [G3195](#) [G2064](#) [G2532](#) [G0726](#)
- αὐτὸν, ἵνα ποιήσωσιν βασιλέα, ἀνεχώρησεν πάλιν εἰς τὸ ὄρος
 Dia supaya mereka-jadikan raja menyingkirlah lagi ke - gunung
[G0846](#) [G2443](#) [G4160](#) [G0935](#) [G0402](#) [G3825](#) [G1519](#) [G3588](#) [G3735](#)
- αὐτὸς μόνος.
 Ia-sendiri sendirian
[G0846](#) [G3441](#)

Karena Yesus tahu, bahwa mereka hendak datang dan hendak membawa Dia dengan paksa untuk menjadikan Dia raja, Ia menyingkir pula ke gunung, seorang diri.

16 Ὡς δὲ ὀψία ἐγένετο, κατέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπὶ τὴν
Ketika dan petang tiba turunlah - murid-murid -Nya ke -
[G5613](#) [G1161](#) [G3798](#) [G1096](#) [G2597](#) [G3588](#) [G3101](#) [G0846](#) [G1909](#) [G3588](#)

θάλασσαν,
laut
[G2281](#)

| Dan ketika hari sudah mulai malam, murid-murid Yesus pergi ke danau, lalu naik ke perahu

17 καὶ ἐμβάντες εἰς πλοῖον, ἤρχοντο πέραν τῆς θαλάσσης εἰς
dan naik ke perahu pergilah ke-seberang - laut ke
[G2532](#) [G1684](#) [G1519](#) [G4143](#) [G2064](#) [G4008](#) [G3588](#) [G2281](#) [G1519](#)

Καφαρναοῦμ. καὶ σκοτία ἤδη ἐγγόνει, καὶ οὐπω ἐληλύθει πρὸς αὐτοὺς
Kapernaum dan gelap sudah terjadi dan belum datang kepada mereka
[G2584](#) [G2532](#) [G4653](#) [G2235](#) [G1096](#) [G2532](#) [G3768](#) [G2064](#) [G4314](#) [G0846](#)

ὁ Ἰησοῦς.
-sang Yesus
[G3588](#) [G2424](#)

| dan menyeberang ke Kapernaum. Ketika hari sudah gelap Yesus belum juga datang mendapatkan mereka,

18 ἢ τε θάλασσα ἀνέμου μεγάλου πνέοντος διεγείρετο.
- dan laut angin besar bertiup bergelora
[G3588](#) [G5037](#) [G2281](#) [G0417](#) [G3173](#) [G4154](#) [G1326](#)

| sedang laut bergelora karena angin kencang.

19 ἐληλακότες οὖν ὡς σταδίου εἴκοσι πέντε ἢ τριάκοντα, θεωροῦσιν
mendayung maka kira-kira stadia dua-puluh lima atau tiga-puluh melihatlah
[G1643](#) [G3767](#) [G5613](#) [G4712](#) [G1501](#) [G4002](#) [G2228](#) [G5144](#) [G2334](#)

τὸν Ἰησοῦν περιπατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης, καὶ ἐγγὺς τοῦ πλοίου
-sang Yesus berjalan di-atas - laut dan dekat - perahu
[G3588](#) [G2424](#) [G4043](#) [G1909](#) [G3588](#) [G2281](#) [G2532](#) [G1451](#) [G3588](#) [G4143](#)

γινόμενον, καὶ ἐφοβήθησαν.
mendekat dan takutlah
[G1096](#) [G2532](#) [G5399](#)

| Sesudah mereka mendayung kira-kira dua tiga mil jauhnya, mereka melihat Yesus berjalan di atas air mendekati perahu itu. Maka ketakutanlah mereka.

20 ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς, Ἐγὼ εἰμι; μὴ φοβεῖσθε.
-sang tetapi berkata kepada-mereka Akulah Dia janganlah takut
[G3588](#) [G1161](#) [G3004](#) [G0846](#) [G1473](#) [G1510](#) [G3361](#) [G5399](#)

| Tetapi Ia berkata kepada mereka: "Aku ini, jangan takut!"

21 ἤθελον οὖν λαβεῖν αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον, καὶ εὐθέως ἐγένετο τὸ
maulah maka menerima Dia ke - perahu dan segera sampailah -
[G2309](#) [G3767](#) [G2983](#) [G0846](#) [G1519](#) [G3588](#) [G4143](#) [G2532](#) [G2112](#) [G1096](#) [G3588](#)

πλοῖον ἐπὶ τῆς γῆς εἰς ἣν ὑπῆγον.
perahu di - tanah ke mana mereka-pergi
[G4143](#) [G1909](#) [G3588](#) [G1093](#) [G1519](#) [G3739](#) [G5217](#)

| Mereka mau menaikkan Dia ke dalam perahu, dan seketika juga perahu itu sampai ke pantai yang mereka tuju.

- 22 Τῇ ἐπαύριον ὁ ὄχλος ὁ ἐστηκὼς πέραν τῆς
 -Pada keesokan-harinya - orang-banyak -yang berdiri di-seberang -
[G3588](#) [G1887](#) [G3588](#) [G3793](#) [G3588](#) [G2476](#) [G4008](#) [G3588](#)
- θαλάσσης, εἶδον ὅτι πλοiάριον ἄλλο, οὐκ ἦν ἐκεῖ εἰ μὴ ἔν,
 laut melihat bahwa perahu-kecil lain tidak ada di-sana kecuali hanya satu
[G2281](#) [G3708](#) [G3754](#) [G4142](#) [G0243](#) [G3756](#) [G1510](#) [G1563](#) [G1487](#) [G3361](#) [G1520](#)
- καὶ ὅτι οὐ συνεισῆλθεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ὁ Ἰησοῦς εἰς
 dan bahwa tidak masuk-bersama dengan- murid-murid -Nya -sang Yesus ke
[G2532](#) [G3754](#) [G3756](#) [G4897](#) [G3588](#) [G3101](#) [G0846](#) [G3588](#) [G2424](#) [G1519](#)
- τὸ πλοῖον, ἀλλὰ μόνοι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπῆλθον;
 - perahu tetapi hanya - murid-murid -Nya pergi
[G3588](#) [G4143](#) [G0235](#) [G3441](#) [G3588](#) [G3101](#) [G0846](#) [G0565](#)

| Pada keesokan harinya orang banyak, yang masih tinggal di seberang, melihat bahwa di situ tidak ada perahu selain dari pada yang satu tadi dan bahwa Yesus tidak turut naik ke perahu itu bersama-sama dengan murid-murid-Nya, dan bahwa murid-murid-Nya saja yang berangkat.

- 23 ἀλλὰ ἦλθεν πλοiάρια ἐκ Τιβεριάδος, ἐγγὺς τοῦ τόπου ὅπου
 tetapi datanglah perahu-perahu dari Tiberias dekat - tempat di-mana
[G0235](#) [G2064](#) [G4142](#) [G1537](#) [G5085](#) [G1451](#) [G3588](#) [G5117](#) [G3699](#)
- ἔφαγον τὸν ἄρτον, εὐχαριστήσαντος τοῦ Κυρίου;
 mereka-makan - roti setelah-bersyukur -sang Tuhan
[G5315](#) [G3588](#) [G0740](#) [G2168](#) [G3588](#) [G2962](#)

| Tetapi sementara itu beberapa perahu lain datang dari Tiberias dekat ke tempat mereka makan roti, sesudah Tuhan mengucapkan syukur atasnya.

- 24 ὅτε οὖν εἶδεν ὁ ὄχλος ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ἐκεῖ,
 ketika maka melihat - orang-banyak bahwa Yesus tidak ada di-sana
[G3753](#) [G3767](#) [G3708](#) [G3588](#) [G3793](#) [G3754](#) [G2424](#) [G3756](#) [G1510](#) [G1563](#)
- οὐδὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἐνέβησαν αὐτοὶ εἰς τὰ πλοiάρια,
 tidak-juga - murid-murid -Nya naiklah mereka-sendiri ke - perahu-perahu
[G3761](#) [G3588](#) [G3101](#) [G0846](#) [G1684](#) [G0846](#) [G1519](#) [G3588](#) [G4142](#)
- καὶ ἦλθον εἰς Καφαρναοῦμ, ζητοῦντες τὸν Ἰησοῦν.
 dan pergi ke Kapernaum mencari -sang Yesus
[G2532](#) [G2064](#) [G1519](#) [G2584](#) [G2212](#) [G3588](#) [G2424](#)

| Ketika orang banyak melihat, bahwa Yesus tidak ada di situ dan murid-murid-Nya juga tidak, mereka naik ke perahu-perahu itu lalu berangkat ke Kapernaum untuk mencari Yesus.

- 25 καὶ εὐρόντες αὐτὸν πέραν τῆς θαλάσσης, εἶπον αὐτῷ, Ῥαββί,
 dan menemukan Dia di-seberang - laut berkata kepada-Nya Rabi
[G2532](#) [G2147](#) [G0846](#) [G4008](#) [G3588](#) [G2281](#) [G3004](#) [G0846](#) [G4461](#)
- πότε ὧδε γέγονας?
 kapan di-sini Engkau-tiba
[G4219](#) [G5602](#) [G1096](#)

| Ketika orang banyak menemukan Yesus di seberang laut itu, mereka berkata kepada-Nya: "Rabi, bilamana Engkau tiba di sini?"

- 26 ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω
 menjawab kepada-mereka -sang Yesus dan berkata Amin amin Aku-berkata
[G0611](#) [G0846](#) [G3588](#) [G2424](#) [G2532](#) [G3004](#) [G0281](#) [G0281](#) [G3004](#)
- ὑμῖν, ζητεῖτέ με, οὐχ ὅτι εἶδετε σημεῖα, ἀλλ' ὅτι
 kepadamu kamu-mencari Aku bukan karena kamu-melihat tanda-tanda tetapi karena
[G4771](#) [G2212](#) [G1473](#) [G3756](#) [G3754](#) [G3708](#) [G4592](#) [G0235](#) [G3754](#)
- ἐφάγετε ἐκ τῶν ἄρτων καὶ ἐχορτάσθητε.
 kamu-makan dari - roti dan kenyang
[G5315](#) [G1537](#) [G3588](#) [G0740](#) [G2532](#) [G5526](#)

| Yesus menjawab mereka: "Aku berkata kepadamu, sesungguhnya kamu mencari Aku, bukan karena kamu telah melihat tanda-tanda, melainkan karena kamu telah makan roti itu dan kamu kenyang."

- 27 ἐργάζεσθε μὴ τὴν βρῶσιν τὴν ἀπολλυμένην, ἀλλὰ τὴν βρῶσιν
 bekerjalah jangan -untuk makanan -yang binasa tetapi -untuk makanan
[G2038](#) [G3361](#) [G3588](#) [G1035](#) [G3588](#) [G0622](#) [G0235](#) [G3588](#) [G1035](#)
- τὴν μένουσαν εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἣν ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑμῖν
 -yang kekal sampai hidup kekal yang -sang Anak - Manusia kepadamu
[G3588](#) [G3306](#) [G1519](#) [G2222](#) [G0166](#) [G3739](#) [G3588](#) [G5207](#) [G3588](#) [G0444](#) [G4771](#)
- δώσει; τοῦτον γὰρ ὁ Πατὴρ ἐσφράγισεν, ὁ Θεός.
 akan-berikan inilah sebab -sang Bapa telah-memeterai -yang Allah
[G1325](#) [G3778](#) [G1063](#) [G3588](#) [G3962](#) [G4972](#) [G3588](#) [G2316](#)

| Bekerjalah, bukan untuk makanan yang akan dapat binasa, melainkan untuk makanan yang bertahan sampai kepada hidup yang kekal, yang akan diberikan Anak Manusia kepadamu; sebab Dialah yang disahkan oleh Bapa, Allah, dengan meterai-Nya."

- 28 εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν, Τί ποιῶμεν, ἵνα ἐργαζώμεθα τὰ
 berkata maka kepada Dia Apakah harus-kami-lakukan supaya kami-kerjakan -
[G3004](#) [G3767](#) [G4314](#) [G0846](#) [G5101](#) [G4160](#) [G2443](#) [G2038](#) [G3588](#)
- ἔργα τοῦ Θεοῦ?
 pekerjaan - Allah
[G2041](#) [G3588](#) [G2316](#)

| Lalu kata mereka kepada-Nya: "Apakah yang harus kami perbuat, supaya kami mengerjakan pekerjaan yang dikehendaki Allah?"

- 29 ἀπεκρίθη <ὁ> Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Τοῦτό ἐστιν τὸ
 menjawab -sang Yesus dan berkata kepada-mereka Inilah adalah -
[G0611](#) [G3588](#) [G2424](#) [G2532](#) [G3004](#) [G0846](#) [G3778](#) [G1510](#) [G3588](#)
- ἔργον τοῦ Θεοῦ, ἵνα πιστεύητε εἰς ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος.
 pekerjaan - Allah supaya kamu-percaya kepada Dia-yang telah-mengutus Itu
[G2041](#) [G3588](#) [G2316](#) [G2443](#) [G4100](#) [G1519](#) [G3739](#) [G0649](#) [G1565](#)

| Jawab Yesus kepada mereka: "Inilah pekerjaan yang dikehendaki Allah, yaitu hendaklah kamu percaya kepada Dia yang telah diutus Allah."

- 30 εἶπον οὖν αὐτῷ, Τί οὖν ποιεῖς σὺ σημεῖον, ἵνα
 berkata maka kepada-Nya Apakah maka kau-lakukan Engkau tanda supaya
[G3004](#) [G3767](#) [G0846](#) [G5101](#) [G3767](#) [G4160](#) [G4771](#) [G4592](#) [G2443](#)
- ἴδωμεν καὶ πιστεύσωμέν σοι? τί ἐργάζη?
 kami-lihat dan kami-percaya Engkau apakah Kau-kerjakan
[G3708](#) [G2532](#) [G4100](#) [G4771](#) [G5101](#) [G2038](#)

| Maka kata mereka kepada-Nya: "Tanda apakah yang Engkau perbuat, supaya dapat kami melihatnya dan percaya kepada-Mu? Pekerjaan apakah yang Engkau lakukan?"

31 οἱ πατέρες ἡμῶν τὸ μάννα ἔφαγον ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθὼς
 - nenek-moyang kami - manna makan di - padang-gurun seperti
[G3588](#) [G3962](#) [G1473](#) [G3588](#) [G3131](#) [G5315](#) [G1722](#) [G3588](#) [G2048](#) [G2531](#)

ἐστιν γεγραμμένον, Ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς
 ada tertulis Roti dari - surga Ia-berikan kepada-mereka
[G1510](#) [G1125](#) [G0740](#) [G1537](#) [G3588](#) [G3772](#) [G1325](#) [G0846](#)

φαγεῖν.
 untuk-dimakan
[G5315](#)

Nenek moyang kami telah makan manna di padang gurun, seperti ada tertulis: Mereka diberi-Nya makan roti dari sorga."

32 εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἄμην ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
 berkatalah maka kepada-mereka -sang Yesus Amin amin Aku-berkata kepadamu
[G3004](#) [G3767](#) [G0846](#) [G3588](#) [G2424](#) [G0281](#) [G0281](#) [G3004](#) [G4771](#)

οὐ Μωϋσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ; ἀλλ'
 bukan Musa telah-memberikan kepadamu - roti dari - surga tetapi
[G3756](#) [G3475](#) [G1325](#) [G4771](#) [G3588](#) [G0740](#) [G1537](#) [G3588](#) [G3772](#) [G0235](#)

ὁ Πατὴρ μου δίδωσιν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὸν
 -sang Bapa -Ku memberikan kepadamu - roti dari - surga -yang
[G3588](#) [G3962](#) [G1473](#) [G1325](#) [G4771](#) [G3588](#) [G0740](#) [G1537](#) [G3588](#) [G3772](#) [G3588](#)

ἀληθινόν.
 sejati
[G0228](#)

Maka kata Yesus kepada mereka: "Aku berkata kepadamu, sesungguhnya bukan Musa yang memberikan kamu roti dari sorga, melainkan Bapa-Ku yang memberikan kamu roti yang benar dari sorga."

33 ὁ γὰρ ἄρτος τοῦ Θεοῦ ἐστιν ὁ καταβαίνων ἐκ τοῦ οὐρανοῦ,
 -yang sebab roti - Allah adalah -yang turun dari - surga
[G3588](#) [G1063](#) [G0740](#) [G3588](#) [G2316](#) [G1510](#) [G3588](#) [G2597](#) [G1537](#) [G3588](#) [G3772](#)

καὶ ζῶν διδοῦς τῷ κόσμῳ.
 dan hidup memberikan kepada- dunia
[G2532](#) [G2222](#) [G1325](#) [G3588](#) [G2889](#)

Karena roti yang dari Allah ialah roti yang turun dari sorga dan yang memberi hidup kepada dunia."

34 εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν, Κύριε, πάντοτε δὸς ἡμῖν τὸν ἄρτον
 berkatalah maka kepada Dia Tuhan selalu berikanlah kepada-kami - roti
[G3004](#) [G3767](#) [G4314](#) [G0846](#) [G2962](#) [G3842](#) [G1325](#) [G1473](#) [G3588](#) [G0740](#)

τοῦτον.
 ini
[G3778](#)

Maka kata mereka kepada-Nya: "Tuhan, berikanlah kami roti itu senantiasa."

35 εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζῆς;
berkatalah kepada-mereka -sang Yesus Akulah adalah -sang roti - hidup
[G3004](#) [G0846](#) [G3588](#) [G2424](#) [G1473](#) [G1510](#) [G3588](#) [G0740](#) [G3588](#) [G2222](#)

ὁ ἐρχόμενος πρὸς ἐμὲ, οὐ μὴ πεινάσῃ; καὶ ὁ πιστεύων εἰς
-yang datang kepada Aku tidak akan lapar dan -yang percaya kepada
[G3588](#) [G2064](#) [G4314](#) [G1473](#) [G3756](#) [G3361](#) [G3983](#) [G2532](#) [G3588](#) [G4100](#) [G1519](#)

ἐμὲ, οὐ μὴ διψήσῃ πώποτε.
Aku tidak akan haus pernah
[G1473](#) [G3756](#) [G3361](#) [G1372](#) [G4455](#)

Kata Yesus kepada mereka: "Akulah roti hidup; barangsiapa datang kepada-Ku, ia tidak akan lapar lagi, dan barangsiapa percaya kepada-Ku, ia tidak akan haus lagi.

36 ἀλλ' εἶπον ὑμῖν ὅτι καὶ ἐώρακάτε με, καὶ οὐ
tetapi Aku-katakan kepadamu bahwa juga kamu-telah-melihat Aku dan tidak
[G0235](#) [G3004](#) [G4771](#) [G3754](#) [G2532](#) [G3708](#) [G1473](#) [G2532](#) [G3756](#)

πιστεύετε.
percaya
[G4100](#)

Tetapi Aku telah berkata kepadamu: Sungguhpun kamu telah melihat Aku, kamu tidak percaya.

37 Πᾶν ὃ δίδωσίν μοι ὁ Πατήρ, πρὸς ἐμὲ ἔξει, καὶ
Segala yang diberikan kepada-Ku -sang Bapa kepada Aku akan-datang dan
[G3956](#) [G3739](#) [G1325](#) [G1473](#) [G3588](#) [G3962](#) [G4314](#) [G1473](#) [G2240](#) [G2532](#)

τὸν ἐρχόμενον πρὸς με, οὐ μὴ ἐκβάλω ἔξω.
-yang datang kepada Aku tidak akan Ku-buang keluar
[G3588](#) [G2064](#) [G4314](#) [G1473](#) [G3756](#) [G3361](#) [G1544](#) [G1854](#)

Semua yang diberikan Bapa kepada-Ku akan datang kepada-Ku, dan barangsiapa datang kepada-Ku, ia tidak akan Kubuang.

38 ὅτι καταβέβηκα ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, οὐχ ἵνα ποιῶ τὸ
karena Aku-telah-turun dari - surga bukan supaya Aku-lakukan -
[G3754](#) [G2597](#) [G0575](#) [G3588](#) [G3772](#) [G3756](#) [G2443](#) [G4160](#) [G3588](#)

θέλημα τὸ ἐμὸν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με.
kehendak - -Ku-sendiri tetapi - kehendak -Dia-yang mengutus Aku
[G2307](#) [G3588](#) [G1699](#) [G0235](#) [G3588](#) [G2307](#) [G3588](#) [G3992](#) [G1473](#)

Sebab Aku telah turun dari surga bukan untuk melakukan kehendak-Ku, tetapi untuk melakukan kehendak Dia yang telah mengutus Aku.

39 τοῦτο δέ ἐστιν τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με, ἵνα πᾶν ὃ
inilah dan adalah - kehendak -Dia-yang mengutus Aku supaya segala yang
[G3778](#) [G1161](#) [G1510](#) [G3588](#) [G2307](#) [G3588](#) [G3992](#) [G1473](#) [G2443](#) [G3956](#) [G3739](#)

δέδωκέν μοι, μὴ ἀπολέσω ἐξ αὐτοῦ, ἀλλὰ ἀναστήσω αὐτὸ
Ia-telah-berikan kepada-Ku jangan Ku-hilangkan dari itu tetapi Ku-bangkitkan itu
[G1325](#) [G1473](#) [G3361](#) [G0622](#) [G1537](#) [G0846](#) [G0235](#) [G0450](#) [G0846](#)

ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.
pada - terakhir hari
[G1722](#) [G3588](#) [G2078](#) [G2250](#)

Dan Inilah kehendak Dia yang telah mengutus Aku, yaitu supaya dari semua yang telah diberikan-Nya kepada-Ku jangan ada yang hilang, tetapi supaya Kubangkitkan pada akhir zaman.

40 τοῦτο γάρ ἐστιν τὸ θέλημα τοῦ Πατρός μου, ἵνα πᾶς ὁ
 inilah sebab adalah - hendak - Bapa -Ku supaya setiap -yang
[G3778](#) [G1063](#) [G1510](#) [G3588](#) [G2307](#) [G3588](#) [G3962](#) [G1473](#) [G2443](#) [G3956](#) [G3588](#)

θεωρῶν τὸν Υἱὸν, καὶ πιστεύων εἰς αὐτὸν, ἔχη ζωὴν αἰώνιον; καὶ
 melihat -sang Anak dan percaya kepada Dia mempunyai hidup kekal dan
[G2334](#) [G3588](#) [G5207](#) [G2532](#) [G4100](#) [G1519](#) [G0846](#) [G2192](#) [G2222](#) [G0166](#) [G2532](#)

ἀναστήσω αὐτὸν ἐγὼ, ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.
 Ku-bangkitkan dia Aku pada - terakhir hari
[G0450](#) [G0846](#) [G1473](#) [G1722](#) [G3588](#) [G2078](#) [G2250](#)

Sebab inilah hendak Bapa-Ku, yaitu supaya setiap orang, yang melihat Anak dan yang percaya kepada-Nya beroleh hidup yang kekal, dan supaya Aku membangkitkannya pada akhir zaman."

41 Ἐγόγγυζον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ, ὅτι εἶπεν, Ἐγὼ
 Bersungut-sungutlah maka -orang Yahudi tentang Dia, karena Ia-berkata Akulah
[G1111](#) [G3767](#) [G3588](#) [G2453](#) [G4012](#) [G0846](#) [G3754](#) [G3004](#) [G1473](#)

εἶμι ὁ ἄρτος ὁ καταβάς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ.
 adalah -sang roti -yang turun dari - surga
[G1510](#) [G3588](#) [G0740](#) [G3588](#) [G2597](#) [G1537](#) [G3588](#) [G3772](#)

Maka bersungut-sungutlah orang Yahudi tentang Dia, karena Ia telah mengatakan: "Akulah roti yang telah turun dari sorga."

42 καὶ ἔλεγον, Οὐχ οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ υἱὸς Ἰωσήφ, οὐ ἡμεῖς
 dan berkata Bukankah ini adalah Yesus -sang anak Yusuf yang kami
[G2532](#) [G3004](#) [G3756](#) [G3778](#) [G1510](#) [G2424](#) [G3588](#) [G5207](#) [G2501](#) [G3739](#) [G1473](#)

οἶδαμεν τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα? πῶς νῦν λέγει,
 mengenal -sang bapak dan -sang ibu Bagaimanakah sekarang Ia-berkata
[G1492](#) [G3588](#) [G3962](#) [G2532](#) [G3588](#) [G3384](#) [G4459](#) [G3568](#) [G3004](#)

ὅτι Ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβέβηκα?
 bahwa Dari - surga Aku-telah-turun
[G3754](#) [G1537](#) [G3588](#) [G3772](#) [G2597](#)

Kata mereka: "Bukankah Ia ini Yesus, anak Yusuf, yang ibu bapa-Nya kita kenal? Bagaimana Ia dapat berkata: Aku telah turun dari sorga?"

43 ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Μὴ γογγύζετε μετ'
 menjawablah Yesus dan berkata kepada-mereka Janganlah bersungut-sungut dengan
[G0611](#) [G2424](#) [G2532](#) [G3004](#) [G0846](#) [G3361](#) [G1111](#) [G3326](#)

ἀλλήλων.
 satu-sama-lain
[G0240](#)

Jawab Yesus kepada mereka: "Jangan kamu bersungut-sungut.

44 οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρὸς με, ἐὰν μὴ ὁ Πατὴρ, ὁ
 tidak-seorangpun dapat datang kepada Aku kecuali jika -sang Bapa -yang
[G3762](#) [G1410](#) [G2064](#) [G4314](#) [G1473](#) [G1437](#) [G3361](#) [G3588](#) [G3962](#) [G3588](#)

πέμψας με, ἐλκύσει αὐτόν, κἀγὼ ἀναστήσω αὐτὸν ἐν τῇ
 mengutus Aku menarik dia dan-Aku akan-membangkitkan dia pada -
[G3992](#) [G1473](#) [G1670](#) [G0846](#) [G2504](#) [G0450](#) [G0846](#) [G1722](#) [G3588](#)

ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.
 terakhir hari
[G2078](#) [G2250](#)

Tidak ada seorang pun yang dapat datang kepada-Ku, jikalau ia tidak ditarik oleh Bapa yang mengutus Aku, dan ia akan Kubangkitkan pada akhir zaman.

- 45 ἔστιν γεγραμμένον ἐν τοῖς προφήταις, Καὶ ἔσονται πάντες
ada tertulis di -kitab nabi-nabi Dan mereka-akan-menjadi semua
[G1510](#) [G1125](#) [G1722](#) [G3588](#) [G4396](#) [G2532](#) [G1510](#) [G3956](#)
- διδακτοὶ Θεοῦ. πᾶς ὁ ἀκούσας παρὰ τοῦ Πατρὸς καὶ μαθὼν, ἔρχεται
diajar Allah setiap -yang mendengar dari -sang Bapa dan belajar datang
[G1318](#) [G2316](#) [G3956](#) [G3588](#) [G0191](#) [G3844](#) [G3588](#) [G3962](#) [G2532](#) [G3129](#) [G2064](#)
- πρὸς ἐμέ.
kepada Aku
[G4314](#) [G1473](#)

Ada tertulis dalam kitab nabi-nabi: Dan mereka semua akan diajar oleh Allah. Dan setiap orang, yang telah mendengar dan menerima pengajaran dari Bapa, datang kepada-Ku.

- 46 οὐχ ὅτι τὸν Πατέρα ἑώρακέν τις, εἰ μὴ ὁ ὢν
bukan bahwa -sang Bapa telah-melihat seorang kecuali hanya -Dia-yang adalah
[G3756](#) [G3754](#) [G3588](#) [G3962](#) [G3708](#) [G5100](#) [G1487](#) [G3361](#) [G3588](#) [G1510](#)
- παρὰ τοῦ Θεοῦ; οὗτος ἑώρακεν τὸν Πατέρα.
dari - Allah inilah telah-melihat -sang Bapa
[G3844](#) [G3588](#) [G2316](#) [G3778](#) [G3708](#) [G3588](#) [G3962](#)

Hal itu tidak berarti, bahwa ada orang yang telah melihat Bapa. Hanya Dia yang datang dari Allah, Dialah yang telah melihat Bapa.

- 47 ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ πιστεύων ἔχει ζωὴν αἰώνιον.
amin amin Aku-berkata kepadamu -yang percaya mempunyai hidup kekal
[G0281](#) [G0281](#) [G3004](#) [G4771](#) [G3588](#) [G4100](#) [G2192](#) [G2222](#) [G0166](#)

Aku berkata kepadamu: Sesungguhnya barangsiapa percaya, ia mempunyai hidup yang kekal.

- 48 ἐγὼ εἶμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς.
Akulah adalah -sang roti - hidup
[G1473](#) [G1510](#) [G3588](#) [G0740](#) [G3588](#) [G2222](#)

Akulah roti hidup.

- 49 οἱ πατέρες ὑμῶν ἔφαγον ἐν τῇ ἐρήμῳ τὸ μάννα, καὶ
- nenek-moyang kamu makan di - padang-gurun - manna dan
[G3588](#) [G3962](#) [G4771](#) [G5315](#) [G1722](#) [G3588](#) [G2048](#) [G3588](#) [G3131](#) [G2532](#)
- ἀπέθανον.
mati
[G0599](#)

Nenek moyangmu telah makan manna di padang gurun dan mereka telah mati.

- 50 οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνων, ἵνα
inilah adalah -sang roti -yang dari - surga turun supaya
[G3778](#) [G1510](#) [G3588](#) [G0740](#) [G3588](#) [G1537](#) [G3588](#) [G3772](#) [G2597](#) [G2443](#)
- τις ἐξ αὐτοῦ φάγη, καὶ μὴ ἀποθάνῃ.
seseorang dari itu makan dan tidak mati
[G5100](#) [G1537](#) [G0846](#) [G5315](#) [G2532](#) [G3361](#) [G0599](#)

Inilah roti yang turun dari sorga: Barangsiapa makan dari padanya, ia tidak akan mati.

- 51 ἐγώ εἶμι ὁ ἄρτος ὁ ζῶν, ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς;
 Akulah adalah -sang roti -yang hidup -yang dari - surga turun
[G1473](#) [G1510](#) [G3588](#) [G0740](#) [G3588](#) [G2198](#) [G3588](#) [G1537](#) [G3588](#) [G3772](#) [G2597](#)
- ἐάν τις φάγη ἐκ τούτου τοῦ ἄρτου, ζήσῃ εἰς τὸν
 jikalau seseorang makan dari ini -sang roti ia-akan-hidup sampai -
[G1437](#) [G5100](#) [G5315](#) [G1537](#) [G3778](#) [G3588](#) [G0740](#) [G2198](#) [G1519](#) [G3588](#)
- αἰῶνα; καὶ ὁ ἄρτος δὲ ὄν ἐγὼ δώσω, ἢ σὰρξ μου
 selama-lamanya dan -sang roti dan yang Aku akan-berikan - daging -Ku
[G0165](#) [G2532](#) [G3588](#) [G0740](#) [G1161](#) [G3739](#) [G1473](#) [G1325](#) [G3588](#) [G4561](#) [G1473](#)
- ἐστίν, ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς.
 adalah untuk - - dunia hidup
[G1510](#) [G5228](#) [G3588](#) [G3588](#) [G2889](#) [G2222](#)

Akulah roti hidup yang telah turun dari sorga. Jikalau seorang makan dari roti ini, ia akan hidup selama-lamanya, dan roti yang Kuberikan itu ialah daging-Ku, yang akan Kuberikan untuk hidup dunia."

- 52 Ἐμάχοντο οὖν πρὸς ἀλλήλους οἱ Ἰουδαῖοι, λέγοντες, Πῶς
 Bertengkarlah maka dengan satu-sama-lain -orang Yahudi berkata Bagaimanakah
[G3164](#) [G3767](#) [G4314](#) [G0240](#) [G3588](#) [G2453](#) [G3004](#) [G4459](#)
- δύναται οὗτος ἡμῖν δοῦναι τὴν σάρκα <αὐτοῦ> φαγεῖν?
 dapat orang-ini kepada-kita memberikan -sang daging -Nya untuk-dimakan
[G1410](#) [G3778](#) [G1473](#) [G1325](#) [G3588](#) [G4561](#) [G0846](#) [G5315](#)

Orang-orang Yahudi bertengkar antara sesama mereka dan berkata: "Bagaimana Ia ini dapat memberikan daging-Nya kepada kita untuk dimakan."

- 53 εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἄμην ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
 berkatalah maka kepada-mereka -sang Yesus Amin amin Aku-berkata kepadamu
[G3004](#) [G3767](#) [G0846](#) [G3588](#) [G2424](#) [G0281](#) [G0281](#) [G3004](#) [G4771](#)
- ἐάν μὴ φάγητε τὴν σάρκα τοῦ Υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ πίητε
 kecualli jika kamu-makan -sang daging - Anak - Manusia dan minum
[G1437](#) [G3361](#) [G5315](#) [G3588](#) [G4561](#) [G3588](#) [G5207](#) [G3588](#) [G0444](#) [G2532](#) [G4095](#)
- αὐτοῦ τὸ αἷμα, οὐκ ἔχετε ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς.
 -Nya -sang darah tidak kamu-mempunyai hidup dalam dirimu
[G0846](#) [G3588](#) [G0129](#) [G3756](#) [G2192](#) [G2222](#) [G1722](#) [G1438](#)

Maka kata Yesus kepada mereka: "Aku berkata kepadamu, sesungguhnya jikalau kamu tidak makan daging Anak Manusia dan minum darah-Nya, kamu tidak mempunyai hidup di dalam dirimu.

- 54 ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα, καὶ πίνων μου τὸ αἷμα, ἔχει
 -yang makan -Ku -sang daging dan minum -Ku -sang darah mempunyai
[G3588](#) [G5176](#) [G1473](#) [G3588](#) [G4561](#) [G2532](#) [G4095](#) [G1473](#) [G3588](#) [G0129](#) [G2192](#)
- ζωὴν αἰώνιον, κἀγὼ ἀναστήσω αὐτὸν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.
 hidup kekal dan-Aku akan-membangkitkan dia -pada terakhir hari
[G2222](#) [G0166](#) [G2504](#) [G0450](#) [G0846](#) [G3588](#) [G2078](#) [G2250](#)

Barangsiapa makan daging-Ku dan minum darah-Ku, ia mempunyai hidup yang kekal dan Aku akan membangkitkan dia pada akhir zaman.

- 55 ἡ γὰρ σὰρξ μου, ἀληθῆς ἐστίν βρῶσις, καὶ τὸ αἷμά μου,
 - sebab daging -Ku benar adalah makanan dan -sang darah -Ku
[G3588](#) [G1063](#) [G4561](#) [G1473](#) [G0227](#) [G1510](#) [G1035](#) [G2532](#) [G3588](#) [G0129](#) [G1473](#)
- ἀληθῆς ἐστίν πόσις.
 benar adalah minuman
[G0227](#) [G1510](#) [G4213](#)

Sebab daging-Ku adalah benar-benar makanan dan darah-Ku adalah benar-benar minuman.

56 ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα, καὶ πίνων μου τὸ αἷμα, ἐν ἑμοῖ
-yang makan -Ku -sang daging dan minum -Ku -sang darah di-dalam Aku
[G3588](#) [G5176](#) [G1473](#) [G3588](#) [G4561](#) [G2532](#) [G4095](#) [G1473](#) [G3588](#) [G0129](#) [G1722](#) [G1473](#)
μένει, κἀγὼ ἐν αὐτῷ.
tinggal dan-Aku di-dalam dia
[G3306](#) [G2504](#) [G1722](#) [G0846](#)

Barangsiapa makan daging-Ku dan minum darah-Ku, ia tinggal di dalam Aku dan Aku di dalam dia.

57 καθὼς ἀπέστειλὲν με ὁ ζῶν Πατὴρ, κἀγὼ ζῶ διὰ
sebagaimana mengutus Aku -sang yang-hidup Bapa dan-Aku hidup karena
[G2531](#) [G0649](#) [G1473](#) [G3588](#) [G2198](#) [G3962](#) [G2504](#) [G2198](#) [G1223](#)
τὸν Πατέρα, καὶ ὁ τρώγων με, κἀκεῖνος ζήσκει δι' ἑμέ.
-sang Bapa dan -yang makan Aku ia-juga akan-hidup karena Aku
[G3588](#) [G3962](#) [G2532](#) [G3588](#) [G5176](#) [G1473](#) [G2548](#) [G2198](#) [G1223](#) [G1473](#)

Sama seperti Bapa yang hidup mengutus Aku dan Aku hidup oleh Bapa, demikian juga barangsiapa yang memakan Aku, akan hidup oleh Aku.

58 οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ ἐξ οὐρανοῦ καταβάς, οὐ καθὼς ἔφαγον
inilah adalah -sang roti -yang dari surga turun tidak seperti makan
[G3778](#) [G1510](#) [G3588](#) [G0740](#) [G3588](#) [G1537](#) [G3772](#) [G2597](#) [G3756](#) [G2531](#) [G5315](#)
οἱ πατέρες καὶ ἀπέθανον. ὁ τρώγων τοῦτον τὸν ἄρτον ζήσκει
- nenek-moyang dan mati -yang makan ini -sang roti akan-hidup
[G3588](#) [G3962](#) [G2532](#) [G0599](#) [G3588](#) [G5176](#) [G3778](#) [G3588](#) [G0740](#) [G2198](#)
εἰς τὸν αἰῶνα.
sampai - selama-lamanya
[G1519](#) [G3588](#) [G0165](#)

Inilah roti yang telah turun dari sorga, bukan roti seperti yang dimakan nenek moyangmu dan mereka telah mati. Barangsiapa makan roti ini, ia akan hidup selama-lamanya."

59 Ταῦτα εἶπεν ἐν συναγωγῇ, διδάσκων ἐν Καφαρναούμ.
Hal-ini Ia-katakan di sinagoge mengajar di Kapernaum
[G3778](#) [G3004](#) [G1722](#) [G4864](#) [G1321](#) [G1722](#) [G2584](#)

Semuanya ini dikatakan Yesus di Kapernaum ketika Ia mengajar di rumah ibadat.

60 Πολλοὶ οὖν, ἀκούσαντες, ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, εἶπαν, Σκληρὸς ἐστιν
Banyak maka mendengar dari - murid-murid -Nya berkata Keras adalah
[G4183](#) [G3767](#) [G0191](#) [G1537](#) [G3588](#) [G3101](#) [G0846](#) [G3004](#) [G4642](#) [G1510](#)
ὁ λόγος οὗτος; τίς δύναται αὐτοῦ ἀκούειν?
-sang perkataan ini siapakah dapat -nya mendengar
[G3588](#) [G3056](#) [G3778](#) [G5101](#) [G1410](#) [G0846](#) [G0191](#)

Sesudah mendengar semuanya itu banyak dari murid-murid Yesus yang berkata: "Perkataan ini keras, siapakah yang sanggup mendengarkannya?"

61 εἰδὼς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐν ἑαυτῷ, ὅτι γογγύζουσιν περὶ
mengetahui dan -sang Yesus dalam diri-Nya bahwa bersungut-sungut tentang
[G1492](#) [G1161](#) [G3588](#) [G2424](#) [G1722](#) [G1438](#) [G3754](#) [G1111](#) [G4012](#)
τούτου οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς, Τοῦτο ὑμᾶς σκανδαλίζει?
ini - murid-murid -Nya berkata kepada-mereka Inikah kamu menyesatkan
[G3778](#) [G3588](#) [G3101](#) [G0846](#) [G3004](#) [G0846](#) [G3778](#) [G4771](#) [G4624](#)

| Yesus yang di dalam hati-Nya tahu, bahwa murid-murid-Nya bersungut-sungut tentang hal itu, berkata kepada mereka: "Adakah perkataan itu menggoncangkan imanmu?"

62 ἔαν οὖν θεωρῆτε τὸν Υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἀναβαίνοντα ὅπου
jikalau maka kamu-melihat -sang Anak - Manusia naik di-mana
[G1437](#) [G3767](#) [G2334](#) [G3588](#) [G5207](#) [G3588](#) [G0444](#) [G0305](#) [G3699](#)
ἦν τὸ πρότερον?
Ia-adalah - sebelumnya
[G1510](#) [G3588](#) [G4386](#)

| Dan bagaimanakah, jikalau kamu melihat Anak Manusia naik ke tempat di* mana Ia sebelumnya berada?

63 τὸ πνεῦμά ἐστιν τὸ ζωοποιῶν; ἡ σὰρξ οὐκ ὠφελεῖ οὐδέν.
-sang Roh adalah -yang menghidupkan -sang daging tidak berguna sama-sekali
[G3588](#) [G4151](#) [G1510](#) [G3588](#) [G2227](#) [G3588](#) [G4561](#) [G3756](#) [G5623](#) [G3762](#)
τὰ ῥήματα ἃ ἐγὼ λελάληκα ὑμῖν, πνεῦμά ἐστιν, καὶ ζωή
- perkataan yang Aku telah-katakan kepadamu roh adalah dan hidup
[G3588](#) [G4487](#) [G3739](#) [G1473](#) [G2980](#) [G4771](#) [G4151](#) [G1510](#) [G2532](#) [G2222](#)
ἐστιν.
adalah
[G1510](#)

| Rohlah yang memberi hidup, daging sama sekali tidak berguna. Perkataan-perkataan yang Kukatakan kepadamu adalah roh dan hidup.

64 ἀλλ' εἰσὶν ἐξ ὑμῶν τινες, οἳ οὐ πιστεύουσιν. ἦδει γὰρ ἐξ
tetapi ada dari antaramu beberapa yang tidak percaya tahulah sebab dari
[G0235](#) [G1510](#) [G1537](#) [G4771](#) [G5100](#) [G3739](#) [G3756](#) [G4100](#) [G1492](#) [G1063](#) [G1537](#)
ἀρχῆς ὁ Ἰησοῦς, τίνες εἰσὶν οἳ μὴ πιστεύοντες, καὶ τίς ἐστιν
awal -sang Yesus siapa adalah -yang tidak percaya dan siapa adalah
[G0746](#) [G3588](#) [G2424](#) [G5101](#) [G1510](#) [G3588](#) [G3361](#) [G4100](#) [G2532](#) [G5101](#) [G1510](#)
ὁ παραδώσω αὐτόν.
-yang akan-menyerahkan Dia
[G3588](#) [G3860](#) [G0846](#)

| Tetapi di antaramu ada yang tidak percaya." Sebab Yesus tahu dari semula, siapa yang tidak percaya dan siapa yang akan menyerahkan Dia.

65 καὶ ἔλεγεν, Διὰ τοῦτο εἶρηκα ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς
dan Ia-berkata Karena ini Aku-telah-berkata kepadamu bahwa tidak-seorangpun
[G2532](#) [G3004](#) [G1223](#) [G3778](#) [G2046](#) [G4771](#) [G3754](#) [G3762](#)
δύναται ἐλθεῖν πρὸς με, ἔαν μὴ ᾗ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ
dapat datang kepada Aku kecuali jika adalah diberikan kepadanya dari -sang
[G1410](#) [G2064](#) [G4314](#) [G1473](#) [G1437](#) [G3361](#) [G1510](#) [G1325](#) [G0846](#) [G1537](#) [G3588](#)
Πατρός.
Bapa
[G3962](#)

| Lalu Ia berkata: "Sebab itu telah Kukatakan kepadamu: Tidak ada seorang pun dapat datang kepada-Ku, kalau Bapa tidak mengaruniakannya kepadanya."

66 Ἐκ τούτου, πολλοὶ <ἐκ> τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἀπῆλθον εἰς τὰ ὀπίσω,
 Dari ini banyak dari - murid-murid -Nya pergi ke - belakang
[G1537](#) [G3778](#) [G4183](#) [G1537](#) [G3588](#) [G3101](#) [G0846](#) [G0565](#) [G1519](#) [G3588](#) [G3694](#)

καὶ οὐκέτι μετ' αὐτοῦ περιεπάτου.
 dan tidak-lagi dengan Dia berjalan
[G2532](#) [G3765](#) [G3326](#) [G0846](#) [G4043](#)

Mulai dari waktu itu banyak murid-murid-Nya mengundurkan diri dan tidak lagi mengikut Dia.

67 εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τοῖς δώδεκα, Μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε
 berkatalah maka -sang Yesus kepada- kedua-belas Apakah juga kamu mau
[G3004](#) [G3767](#) [G3588](#) [G2424](#) [G3588](#) [G1427](#) [G3361](#) [G2532](#) [G4771](#) [G2309](#)

ὑπάγειν?
 pergi
[G5217](#)

Maka kata Yesus kepada kedua belas murid-Nya: "Apakah kamu tidak mau pergi juga?"

68 ἀπεκρίθη αὐτῷ Σίμων Πέτρος, Κύριε, πρὸς τίνα ἀπελευσόμεθα?
 menjawablah kepada-Nya Simon Petrus Tuhan kepada siapakah kami-akan-pergi
[G0611](#) [G0846](#) [G4613](#) [G4074](#) [G2962](#) [G4314](#) [G5101](#) [G0565](#)

ῥήματα ζωῆς αἰωνίου ἔχεις;
 perkataan hidup kekal Engkau-mempunyai
[G4487](#) [G2222](#) [G0166](#) [G2192](#)

Jawab Simon Petrus kepada-Nya: "Tuhan, kepada siapakah kami akan pergi? Perkataan-Mu adalah perkataan hidup yang kekal;

69 καὶ ἡμεῖς πεπιστεύκαμεν, καὶ ἐγνώκαμεν ὅτι σὺ εἶ ὁ
 dan kami telah-percaya dan telah-mengenal bahwa Engkau adalah -sang
[G2532](#) [G1473](#) [G4100](#) [G2532](#) [G1097](#) [G3754](#) [G4771](#) [G1510](#) [G3588](#)

Ἅγιος τοῦ Θεοῦ.
 Yang-Kudus - Allah
[G0040](#) [G3588](#) [G2316](#)

dan kami telah percaya dan tahu, bahwa Engkau adalah Yang Kudus dari Allah."

70 ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Οὐκ ἐγὼ ὑμᾶς τοὺς δώδεκα
 menjawablah kepada-mereka -sang Yesus Bukankah Aku kamu - kedua-belas
[G0611](#) [G0846](#) [G3588](#) [G2424](#) [G3756](#) [G1473](#) [G4771](#) [G3588](#) [G1427](#)

ἐξελεξάμην, καὶ ἐξ ὑμῶν εἷς διάβολός ἐστιν?
 telah-memilih dan dari antaramu seorang iblis adalah
[G1586](#) [G2532](#) [G1537](#) [G4771](#) [G1520](#) [G1228](#) [G1510](#)

Jawab Yesus kepada mereka: "Bukankah Aku sendiri yang telah memilih kamu yang dua belas ini? Namun seorang di antaramu adalah Iblis."

71 ἔλεγεν δὲ τὸν Ἰούδαν Σίμωνος Ἰσκαριώτου; οὗτος γὰρ ἔμελλεν
 Ia-berkata dan -sang Yudas Simon Iskariot inilah sebab akan
[G3004](#) [G1161](#) [G3588](#) [G2455](#) [G4613](#) [G2469](#) [G3778](#) [G1063](#) [G3195](#)

παραδιδόναι αὐτόν, εἷς ἐκ τῶν δώδεκα.
 menyerahkan Dia seorang dari - kedua-belas
[G3860](#) [G0846](#) [G1520](#) [G1537](#) [G3588](#) [G1427](#)

Yang dimaksudkan-Nya ialah Yudas, anak Simon Iskariot; sebab dialah yang akan menyerahkan Yesus, dia seorang di antara kedua belas murid itu.